

Susanna Roth
Avdelningen för Ekonomisk statistik och analys

Möte i användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper den 27e oktober 2021

Närvarande

Anne Lidgard, Vinnova (Ordförande)
Emmelie Johansson, Havs- och vattenmyndigheten
Holger Johnsson, SLU
Daniel Smith, Vattenmyndigheterna
Julia Hytteborn, SMED Luft
Nancy Steinbach, Tillväxtanalys

Från SCB
Petra Nilsson ESA/MS
Ylva Andrist Rangel, ESA/MS/LE
Susanna Roth, ESA/MS/MEM

Frånvarande

Magnus Bång, Jordbruksverket
Max Jonsson, Naturvårdsverket
Sandra Backlund, Regeringskansliet
Martin H Larsson, Regeringskansliet
Martin Palm, Regeringskansliet
David von Below, Konjunkturinstitutet
Markus Hoffman, LRF
Carl-Henrik Eriksson, KEMI

1-3 Mötets öppnande, dagordning samt förra mötets anteckningar.

Anne Lidgard hälsade alla välkomna till rådet.

Mötesanteckningarna från föregående möte den 6e maj antogs utan
ändring.

4 SCB-frågor

Petra Nilsson, enhetschef för Miljö och samhällsbyggnad på SCB, informerade om senaste nytt på SCB.

SCB har en ny organisation sen den 1a september. Nu är SCB organiserat i två ämnesavdelningar: Ekonomisk statistik och analys respektive Social statistik och analys. Miljöstatistiken finns på avdelningen för ekonomisk statistik. Det finns också en dataavdelning som jobbar med insamling och register. Ett syfte med omorganiseringen är att förbättra fördelningen av ansvar och mandat och man har flyttat ansvar ut i linjeverksamheten.

SCB har sedan 2018 arbetat tillsammans med de andra statistikansvariga myndigheterna med en översyn av de 115 statistikområden som finns i statistikförordningen. Nu finns det ett nytt förslag som GD ska ta beslut om.

SCB har en ny publiceringspolicy vilken innebär att SCB kommer tidigarelägga sin publicering till kl. 08.00 istället för kl. 09.30 som det är idag. Detta träder i kraft i januari 2022.

SCB har fyra kraftsamlingar. En handlar om principen om öppna data. SCB tillämpar principen om öppna data och bidrar till att den tillämpas i hela systemet för den officiella statistiken. SCB har också ändrat sin licens för öppen data som gör att data som SCB tillgängliggör blir mer användbar. Två intressanta artiklar finns för att läsa mer:

[Nu blir SCB:s data ännu mer användbar - Sveriges dataportal](#)

[Nu kan SCB:s statistik användas av smarta högtalare \(nyteknik.se\)](#)

En annan kraftsamling handlar om att medias referenser till SCB ska fördubblas. Detta har SCB jobbat med intensivt bland annat genom automatgenererade lokalt vinklade pressmeddelanden som går ut till lokala medier.

5 Runda runt bordet

Havs- och vattenmyndigheten

- Det pågår arbete om uppdatering av åtgärdsprogram för havsmiljön som kommer beslutas i december. Åtgärdsprogrammet var ute på remiss i våras och nu hanteras synpunkterna och en del anpassningar görs.
- En fördjupad utvärdering av miljömålen pågår och kommer lämnas till regeringen 2023. Havs- och vattenmyndigheten har ett arbete med SGU som kallas Vatten i landskapet. Inom kort kommer även fler myndigheter och aktörer bjudas in för att ta fram åtgärdsförslag.

- Havs- och vattenmyndigheten har gjort beställning till SMED av PLC8 (Pollution Load Compilation) som handlar om källfördelade utsläpp av kväve och fosfor till Östersjön. Växtnäringsstatistiken används som del i underlaget. Arbetet ska göras klart under nästa år eller början av 2023 och då kommer det också rapporteras till HELCOM.
- HELCOM har beslutat om en del uppdateringar av BSAP. Det kommer vara samma mål och ambition kopplat till övergödning men nya områden som marint skräp och klimatberäkningar ska inkluderas. Även inom OSPAR finns en uppdaterad miljöstrategi. En del av den innebär att man kommer ta fram belastningsmål för kväve och fosfor.

SLU

- SMED-uppdraget inom PLC8 har börjat som inkluderar beräkningar av näringsläckaget från jordbruksmark år 2019, där bl a växtnäringsstatistiken ingår som underlag. Beräkningar pågår utifrån leveranser från växtnäringsstatistiken på SCB. Förutom växtnäring, gödselmedel och odlingsåtgärder ingår också skördestatistik.
- Det pågår samtidigt arbete med att räkna om läckaget för år 2013 med nuvarande metod för att kunna jämföra bakåt i tiden. Det finns också planer på att räkna om flera år bakåt i tiden (2005 och 1995).

Vattenmyndigheterna

- Arbetar med uppdatering av åtgärdsprogram för vattendistriktet som kommer beslutas i december. Remissrundan var under våren och nu görs justeringar kopplat till remissvaren.
- Vattenmyndigheterna har påbörjat arbete med diverse EU-rapporteringar som ska vara klara under februari.

SMED-Luft

- SMED arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket och där bland annat med utsläpp från jordbrukssektorn där växtnäringsstatistiken används.
- Arbetet pågår med rapportering av luftföroreningar och klimatgaser för år 2020 som ska publiceras 9 och 14 dec i år.
- Just nu är det fokus på ammoniakutsläppen, där takdirektivet sätter krav på utsläppsnivån, och det finns en risk att Sverige inte klarar kraven.

Tillväxtanalys

- Tillväxtanalys har ett regeringsuppdrag om klimathandlingsplanen. Arbetar just nu med detta tillsammans med Boverket, Skogsstyrelsen, Energimyndigheten och Naturvårdsverket. I arbetet ingår att ta fram en hindersanalys och förslag på nya styrmedel och andra åtgärder för att mäta klimatmål.
- Tillväxtanalys har ett pågående projekt om elintensiva företag. Projektet tittar bland annat på samhällsekonomiska konsekvenser för att staten subventionerar viss verksamhet. Nya datakällor har använts för att kunna identifiera elintensiva företag utifrån uppgifter från Skatteverket om skattesubventioner.

6 SCB – Växtnäringsstatistik

Ylva Andrist Rangel presenterade senaste nytt inom växtnäringsstatistiken.

Inom försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk har SCB nu tagit fram en föreskrift om uppgiftslämnarplikt. Föreskriften träder i kraft 1a december.

Kväve- och fosforsbalans för jordbruksmark kommer att publiceras 25e november.

Arbetsgruppen för växtnäringsstatistik har haft ett möte. Under detta möte diskuterades miljömörkertalet i jordbruket, det vill säga åtgärder med positiv miljöpåverkan som inte syns i statistiken. Ett inledande möte med näringsdepartementet har hållits för att uppmärksamma om användarbehovet.

Inom klimatrapporteringen har SCB nyligen lämnat remissvar till RK på förslag till ändringar av klimatrapporteringsförordningen. I utredningen som NV har gjort kring detta föreslås bland annat en ny undersökning om skörderester 2023, men SCB saknar idag finansiering för att genomföra en sådan undersökning.

Inom PLC 8 (SMED Vatten) är all jordbruksstatistik levererad.

Arbete pågår också inom Agenda 2030 och framförallt inom Mål 2.4 om hållbart jordbruk. Här finns bara en global indikator (2.4.1) och FAO har tagit fram metod och formulär kring hur länderna ska rapportera hur stor andel av jordbruksmarken som brukas hållbart, se länk:

https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/statistics/Methodological_documents_and_supporting_material.pdf

Växtnäringsbalanser för perioden 1985-2019 har beräknats enligt Eurostats metod och rapporterats till EU. Internationellt finns ett lagförslag på ny reglering om jordbruksstatistiken av Eurostat, SAIO, Regulation on Statistics on Agricultural Input and Output. Synpunkter på de implementerande akter som gäller rapportering av statistik över växtskyddsmedel och växtnäring ska lämnas av medlemsländerna under november.

7 SCB – Miljöräkenskaper

Susanna Roth berättade om det senaste inom miljöräkenskaperna. Miljöräkenskaperna har nyligen publicerat ny statistik om miljömotiverade subventioner, kemikalieindikatorer, miljöskatter, utsläpp till luft per kvartal, konsumtionsbaserade utsläpp, miljösektorn och industrins miljöskyddskostnader.

Arbete som kvarstår under 2021 är Eurostatrapporteringar av miljöskyddskostnader, miljösektorn och materialflöden. Materialflöden, utsläpp per kvartal samt regionala utsläpp är också kvar att publicera.

Miljöräkenskaperna har också ett antal uppdrag pågående. Exempelvis kan nämnas ny statistik om den svenska bioekonomin till Skogsstyrelsen, Prince 2 som tittar på nya konsumtionsbaserade indikatorer och regionala konsumtionsbaserade utsläpp. Dessutom pågår tre grants-projekt som undersöker nya datakällor för miljösektorn, fossilbränslesubventioner och snabbare konsumtionsbaserade utsläpp.

Just nu pågår ett arbete internationellt med att uppdatera miljöräkenskapsförordningen. Det nuvarande förslaget innebär att tre nya moduler kommer läggas till som obligatoriska: skogsräkenskaper, miljömotiverade subventioner och ekosystemräkenskaper.

Vattenmyndigheterna kommenterade att man gärna skulle vilja ha statistik redovisad för vattendistrikt, såsom miljöskyddskostnader.

8 Digitalisering och nya datakällor

Ylva Andrist Rangel berättade om SCB:s arbete med digitalisering och nya datakällor.

SCB har ett tydligt krav från regeringen att ta sig in i framtiden genom effektivisering och digitalisering, vilket också ligger i linje med SCB:s strategi. Därför pågår ett arbete för att konkretisera och utveckla nya verktyg och datakällor.

Nya förutsättningar för att ta fram officiell statistik kommer bland annat från att individers vilja att lämna uppgifter sjunker, ökat behov av snabbare analyser och temporär statistik samt att mängden digital

data som finns ökat. SCB behöver använda sig av data som redan finns i samhället och som tagits fram för andra behov än just för statistik, inklusive Big Data.

SCB arbetar just nu med Statistikproduktion 4.0 som innebär en övergång till alternativa nya datakällor i kombination med register och urvalsundersökningar. Nya datakällor kan exempelvis vara betalkortsdata, elmätardata eller satellitdata. Saker som är viktigt att beakta är bland annat användarbehoven, eventuella tidsseriebrott och undersökningsdesign, det vill säga hur man ska kunna kombinera urvalsundersökningar med alternativa datakällor.

Ett exempel på hur man jobbar med nya datakällor är från lantbruksstatistiken där växtnäringsstatistiken ingår. Här tittar man på möjligheten att i framtiden hämta uppgifter från "Lantbrukets dataplattform". Plattformen beskrivs bl a i en slutrapport från ett regeringsuppdrag till Jordbruksverket om en förstudie för en databasinfrastruktur för lantbruket.

<https://jordbruksverket.se/download/18.382598821783902f1efba15b/16163564618/Slutrapport-forstudie-databasinfrastruktur-for-jordbruket.pdf>

Agronod, som ägs av LRF, Lantmännen, Hushållningssällskapet och Växa Sverige, driver nu arbetet med utvecklingen av plattformen. Mycket av den data som i nuläget samlas in för statistikändamål direkt från lantbruksföretag kommer i framtiden att finnas i plattformen. En dialogen kring samarbete mellan Agronod och SCB har påbörjats och kommer fortsätta.

Holger (SLU) ställde en fråga om jämförbarhet över tid och ev. bias p g a av övergång till ny datakälla för lantbruksstatistiken. Ylva svarade att den nya datakällan kommer att användas som en av flera källor och att undersökningsdesignen även fortsättningsvis kommer var utformad så att statistiken ska kunna beskriva hela målpopulationen (och inte bara de företag som har sin data i plattformen).

Anne tog upp satellitdata och nämnde Nationellt Rymddatalabb som ett exempel på en framtida datakälla.

9 Näringslivets gröna omställning

Nancy Steinbach berättade om Tillväxtanalys rapport Från miljöstatistik till insikt.

<https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/pm/pm/2021-06-10-fran-miljostatistik-till-insikt.html>

Rapporten har kartlagt miljöstatistik, mål, strategier och policies samt ramverk och indikatorer som finns idag inom miljöområdet.

Kartläggningen har också resulterat i ett förslag på en ny uppföljning för att följa näringslivets gröna omställning. Fokus är på näringslivet, då kartläggningen kunde konstatera att det inte sker någon direkt uppföljning av näringslivets gröna omställning idag. Rekommendationerna är att utgå från OECD:s ramverk för grön tillväxt. Delar av näringslivet har pekats ut som särskilt viktiga att följa: energisektorn, transportsektorn, bioekonomin och miljöteknik.

Tillväxtanalys har påbörjat ett samarbete med SCB för att samla in och bearbeta indikatorer för att testa om ramverket är genomförbart. Arbete har också påbörjats för att tänka ut hur det ska kunna presenteras i ett webbverktyg.

10 Övrigt

Inga övriga punkter.

11 Summering och kommande möte

Ordförande tackade samtliga deltagare för deras bidrag och ser fram emot kommande möte som kommer ske under våren 2022, förhoppningsvis som ett fysiskt möte.

För kommande möten kom följande förslag upp som agendapunkter:

- MRIO – regionala input-output tabeller
- Fossilbränslesubventioner – att mäta och följa upp detta
- European Green Deal – Farm to fork
- Miljömörkertalet i jordbruket
- Satellitdata